

Общество, спорт и деца със специални потребности в България

Таня Матанова

<http://doi.org/10.7546/BF.2.2025.05>

Литература

Башева-Николова, Христинка 2024: Вписването на „различните деца“ в образователната система. – *Антропология*, 11 (3) 26–43 [Basheva-Nikolova, Hristinka 2024: Vpisvaneto na „razlichnite detsa“ v obrazovatelната sistema. – *Antropologiya*, 11 (3) 26–43].

БГ и спорт за всички 2025: Зимен лагер „Децата и планината“ 2025 [BG i sport za vsichki 2025: Zimen lager „Detsata i planinata“ 2025]. – <https://bgsportsforall.com/зимен-лагер-децата-и-планината-2025/> (23.10.2025).

Бряг нюз 2022: Над 20 деца и младежи от различни социални услуги в Русе се включиха в спортен празник, 20.10.2022 [Bryag nuuz 2022: Nad 20 detsa i mladezhi ot razlichni sotsialni uslugi v Ruse se vklyuchiha v sporten praznik, 20.10.2022]. – <https://www.briag.bg/nad-20-detsa-i-mladezhi-ot-razlichni-sotsialni-uslugi-v-ruse> (23.10.2025).

Бюлетин 2017: *Бюлетин „Лица с призната трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане в Р България през периода 2001–2016 година“*. Ред. Грива, Християн, Красимира Дикова, Радостина Янева. София: Национален център по обществено здраве и анализи [Byuletin 2017: *Byuletin „Litsa s priznata trayno namalena rabotosposobnost / vid i stepen na uvrezhdane v R Bulgaria prez perioda 2001–2016 godina“*. Red. Griva, Hristiyan, Krasimira Dikova, Radostina Yaneva. Sofia: Natsionalen tsentar po obshtestveno zdrave i analizi].

Валявичарска, Мария 2022: Родителите и семействата на хоризонталните личности в обществото. – *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“*. ФНОИ, Книга *Педагогически науки*, 1, 164–189 [Valyavicharska, Maria 2022: Roditelite i semeystvata na horizontalnite lichnosti v obshtestvoto. – *Godishnik na Sofiyskiya universitet „Sv. Kliment Ohridski“*. FNOI, *Kniga Pedagogicheski nauki*, 1, 164–189].

Владиминова, Соня (съст.) 2023: *Бализ. Една невероятна мрежа*. София: Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения [Vladimirova, Sonya (sast.) 2023: *Baliz. Edna neveroyatna mreza*. Sofia: Bulgarska asotsiatsiya za litsa s intelektualni zatrudneniya].

Гончарова, Галина 2021: Поколението на прехода и сантименталният наратив на увреждането. – *Критика и хуманизъм*, 55, 83–102 [Goncharova, Galina 2021: Pokolenieto na prehoda i santimentalniyat narativ na uvrezhdaneto. – *Kritika i humanizam*, 55, 83–102].

Горанова, Надежда 2015: Спортният празник – желана, емоционална, развиваща и приложима форма в детската градина. – *Педагогика*, 87 (7), 1002–1005 [Goranova, Nadezhda 2015: Sportniyat praznik – zhelana, emotsionalna, razvivashta i prilozhima forma v detskata gradina. – *Pedagogika*, 87 (7), 1002–1005].

Джобова, Стефка 2018: *Теоретико-приложни аспекти на спорта за хора с увреждания*. София: Бolid-инс [Dzhobova, Stefka 2018: *Teoretiko-prilozhni aspekti na sporta za hora s uvrezhdaniya*. Sofia: Bolid-ins].

Димитрова, Ивелина, Емил Нешев 2023: Изследване на промените в поведението при деца със СОП след участие в детски спортен лагер. – *Годишник на Национална спортна академия „ Васил Левски“*, т. 2, 386–396 [Dimitrova, Ivelina, Emil Neshev 2023: Izsledvane na promenite v povedenieto pri detsa sas SOP sled uchastie v detski sporten lager. – *Godishnik na Natsionalna sportna akademiya „ Vasil Levski“*, t. 2, 386–396].

Касабова, Анелия 2013: Скрити (всекидневни) проблеми. Механизми за оценностяване и изключване на „дефектни“ деца. – *Българска етнология*, № 4, 459–476 [Kasabova, Anelia 2013: Skriti (vsekidnevni) problemi. Mehanizmi za otsennostyavane i izklyuchvane na „defektni“ detsa. – *Bulgarska etnologiya*, No. 4, 459–476].

Кирилова, Ивелина 2020: Идентифициране на адаптирани практики по плуване в България в интернет пространството. – *Годишник на Национална спортна академия „ Васил Левски“*, т. 1, 368–375 [Kirilova, Ivelina 2020: Identifitsirane na adaptirani praktiki po pluvane v Bulgaria v internet prostranstvoto. – *Godishnik na Natsionalna sportna akademiya „ Vasil Levski“*, t. 1, 368–375].

Кирилова, Ивелина, Величка Александрова, Стефка Джобова 2017: Съвременни тенденции в развитието на Спешъл Олимпикс пауърлифтинга. – В: *Научна конференция „Предизвикателства и перспективи пред спортната наука“*. София: НСА ПРЕС, 115–124 [Kirilova, Ivelina, Velichka Aleksandrova, Stefka Dzhobova 2017: Savremenni tendentsii v razvitiето na Speshal Olimpiks pauarliftinga. – In: *Nauchna konferentsiya „Predizvikatelstva i perspektivi pred sportnata nauka“*. Sofia: NSA PRES, 115–124].

Кирилова, Ивелина, Стефка Джобова, Стоян Андонов 2018: Занимания при деца със синдром на Даун във водна среда – специфични рискове. – *Спорт и сигурност*, 21, 47–51 [Kirilova, Ivelina, Stefka Dzhobova, Stoyan Andonov 2018: Zanimaniya pri detsa sas sindrom na Daun vav vodna sreda – spetsifichni riskove. – *Sport i sigurnost*, 21, 47–51].

Койчева, Галя 2021: „Просто самата грижа беше изключително обсебваща, денонощна, всекидневна“. – *Критика и хуманизъм*, 55, 211–224 [Koycheva, Galya 2021: „Prosto samata grizha beshe izklyuchitelno obsebvashtha, denonoshtna, vsekidnevna“. – *Kritika i humanizam*, 55, 211–224].

Кръстева, Ива 2025: Българската федерация по хокей на трева разработи дългосрочна програма за хора с интелектуални затруднения

[Krasteva, Iva 2025: Bulgarskata federatsiya po hokey na treva razraboti dalgosrochna programa za hora s intelektualni zatrudneniya]. – <https://www.bta.bg/bg/news/sport/817896-balgarskata-federatsiya-po-hokeyna-treva-razraboti-dalgosrochna-programa-za-hor> (12.02.2025).

Кюркчиева, Ива 2024: Спорт и интеграция – един случай от България. – *Антропология*, 11 (1), 44–56 [Kyurkchieva, Iva 2024: Sport i integratsiya – edin sluchay ot Bulgaria. – *Antropologiya*, 11 (1), 44–56].

Нейкова, Ния 2019: Реконпозирани семейства: полови роли и етика на грижата. – *Социологически проблеми*, 1, 176–195 [Neykova, Nia 2019: Rekompozirani semeystva: polovi roli i etika na grizhata. – *Sotsiologicheski problemi*, 1, 176–195].

НСА 2024: Спортен празник с водна рехабилитация за деца се проведе в учебно-плувна база „Мадара“, 30.09.2024 [NSA 2024: Sporten praznik s vodna rehabilitatsiya za detsa se provede v учебно-плувна база „Мадара“, 30.09.2024]. – <https://nsa.bg/bg/events/id,1901/спортен-празник-с-водна-рехабилитация-за-деца-се-проведе-в-учебно-плувна-база-„мадара“>.html (23.10.2025).

Община Русе 2023: С Дни на отворените врати ще отбележат Празника на Русе социалните услуги, 2.05.2023 [Obshtina Ruse 2023: S Dni na otvorenite vrati shte otbelezhat Praznika na Ruse sotsialnite usluzhi, 2.05.2023]. – <https://obshtinaruse.bg/s-dni-na-otvorenitevrati-shte-otbelezhat-praznika-na-ruse-sotsialnite-usluzhi#:~:text=Също на 5 май от 10:30 до 12:30, по 4 потребители и персонал от социалните услуги, 2.05.2023> (23.10.2025).

Петкова, Бояна, Анета Морфова, Маргарита Габровска, Светла Енчева, Венелин Стойчев 2021: За повече живот към дните. – *Критика и хуманизъм*, 55, 59–82 [Petkova, Boyana, Aneta Morfova, Margarita Gabrovska, Svetla Encheva, Venelin Stoychev 2021: Za poveche zhivot kam dnite. – *Kritika i humanizam*, 55, 59–82].

Попчева, Юлия 2021: Българите в Южна Франция – групи и общности. – В: Воскресенски, Валентин, Мина Христова, Тая Матанова (съст.). *Български общности в чужбина. Аспекти на културата, идентичността и миграцията*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 15–40 [Popcheva, Yulia 2021: Bulgarianite v Yuzhna Frantsia – grupi i obshtnosti. – In: Voskresenski, Valentin, Mina Hristova, Tanya Matanova (sast.). *Bulgarski obshtnosti v chuzhbina. Aspekti na kulturata, identichnostta i migratsiyata*. Sofia: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“, 15–40].

Романов, Андрей 2024: Обединени в мечтите си [Romanov, Andrey 2024: Obedineni v mechtite si]. – https://btvsport.bg/drugi/obedineni-v-mechtite-si-video.html?fbclid=IwY2xjawIGzJ9leHRuA2FlbQIxMQABHa7aB5KtKuv8smsl924VsdQLaUZkDKINF8PezK31ljDwYWFgWKvr2hoDw_aem_1haoCAo3lOW1iAMkXhKW_g (23.10.2025).

Симеонов, Петър 2025: Първият спортен празник за деца със специални потребности събра хора от цяла България. – *Дунав мост*. 4.03.2025 г. [Simeonov, Petar 2025: Parviyat sporten praznik za detsa sas spetsialni potrebnosti sabra hora ot tsyala Bulgaria. – *Dunav most*. 4.03.2025]. –

<https://www.dunavmost.com/novini/parviyat-sporten-praznik-za-detsa-asspetsialni-potrebnosti-sabra-hora-ot-tsyala-balgariya> (23.10.2025).

Соломон, Андрей 2018: *Далеч от дървото. Родители и деца в търсенето на идентичност*. София: Изток–Запад [Solomon, Andrew 2018: *Dalech ot darvoto. Roditeli i detsa v tarseneto na identichnost*. Sofia: Iztok–Zapad].

Ташкова, Милена 1980: Не сантиментална приумица, а социална необходимост. – *Труд*, бр. 146, год. 34, 3 [Tashkova, Milena 1980: Ne sentimentalna priumitsa, a sotsialna neobhodimost. – *Trud*, br. 146, god. 34, 3].

Томов, Тома 1986: Върху природата на психиатричната инвалидност. I. Медицински и социални аспекти на инвалидността. – *Съвременна медицина*, 9, 30–35 [Tomov, Toma 1986: Varhu prirodata na psihiatrichnata invalidnost. I. Meditsinski i sotsialni aspekti na invalidnostta. – *Savremenna meditsina*, 9, 30–35].

Томов, Тома 1986а: Върху природата на психиатричната инвалидност. II. Медицински и социални аспекти на инвалидността. – *Съвременна медицина*, 10, 28–33 [Tomov, Toma 1986a: Varhu prirodata na psihiatrichnata invalidnost. II. Meditsinski i sotsialni aspekti na invalidnostta. – *Savremenna meditsina*, 10, 28–33].

Шабански, Тодор 2020: Нови рекорди на трасето в маратона на София. – *Алманах* 2020, 62–68 [Shabanski, Todor 2020: Novi rekordi na traseto v maratona na Sofia. – *Almanah* 2020, 62–68].

Шейко, Сергей А. 2013: Спорт, как средство адаптации людей с ограниченными возможностями здоровья. – *Международный научно-исследовательский журнал*, 12 (3), 87–88 [Sheiko, Sergey A. 2013: Sport, kak sredstvo adaptatsii lyudey s ogranichennymi vozmozhnostyami zdorov'ya. – *Mezhdunarodnyu nauchno-issledovatel'skiy zhurnal*, 12 (3), 87–88].

Carbone, Paul S., Peter J. Smith, Charron Lewis, Claire LeBlanc 2021: Promoting the Participation of Children and Adolescents With Disabilities in Sports, Recreation, and Physical Activity. – *Pediatrics* 148 (6): 1:e2021054664.

Cooper, Rory A., Louis A. Quatrano, Peter W. Axelson, William Harlan, Margaret Stineman, Barry Franklin, J. Stuart Krause, John Bach, Henry Chambers, Edmund Y.S. Chao, Michael Alexander, Patricia Painter 1999: Research on Physical Activity and Health among People with Disabilities: a Consensus Statement. – *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 36 (2), 142–54.

D'Eloia, Melissa H., Pollie Price 2018: Sense of Belonging: Is Inclusion the Answer? – *Sport in Society*, 21 (1), 91–105.

Djobova Stefka, Ivelina Kirilova 2021: New Dimensions of Safety and Security of Special Olympics Athletes during Events. – *Strategies for Policy in Science and Education*, 29 (4s), 101–110. Available online at: https://azbuki.bg/wp-content/uploads/2021/08/Strategies_4S_21_Stefka-Djobova.pdf.

Djobova, Stefka, Ivelina Kirilova 2023: Building Social Capital through Safety and Security: A Focus on Sports Events for Persons with Disabilities. – *Strategies for Policy in Science and Education*, 31 (5s), 24–31.

Djobova Stefka, Mariana Borukova, Ivelina Kirilova 2020: Building Social Capital through Inclusive Basketball. – *Trakia Journal of Science*, 18 (1), 891–896.

Garst, Barry A., Laurie Browne, M. Deborah Bialeschki 2011: Youth Development and the Camp Experience. – *New Directions for Youth Development*, 130, 73–87.

Geidne, Susana, Kajsa Jerlinder 2016: How Sports Clubs Include Children and Adolescents with Disabilities in Their Activities. A Systematic Search of Peer-reviewed Articles. – *Sports Science Review*, 25 (1–2), 29–52.

Gur, Ayelet, Tali-Noy Hindi 2022: Exploring Fathers' Perspectives on Family-centered Services for Families of Children with Disabilities. – *Research in Developmental Disabilities*, May: 124:104199.

Hall, Alice, John Peden, Jerri J. Kropp, Dan Matthews 2018: Program Outcomes at a Resident Camp for Youth with Serious Illnesses, Disabilities, and Life Challenges. – *Camping Magazine*, 18–21.

Jablensky, Assen 1986: Epidemiology of Schizophrenia: A European Perspective. – *Schizophrenia Bulletin*, 12 (1), 52–73.

Kamberidou, Irene, Alexandros Bonias, Nikolaos Patsantaras 2019: Sport as a Means of Inclusion and Integration for 'Those of Us with Disabilities'. – *European Journal of Physical Education and Sport Science* 12 (5), 99–128.

Klee, Kristi, Kathryn Greenleaf, Sandra Watkins 1997: Summer Camps for Children and Adolescents with Kidney Disease. – *ANNA Journal*, 24 (1), 57–61.

Pečnikar Oblak, Viktorija, Maria João Campos, Susana Lemos, Micaela Rocha, Predrag Ljubotina, Kaja Poteko, Orsolya Kárpáti, Judit Farkas, Szilvia Perényi, Urška Kustura, Alain Massart, Mojca Doupona 2023: Narrowing the Definition of Social Inclusion in Sport for People with Disabilities through a Scoping Review. – *Healthcare*, 11, 2292.

Таня Матанова
Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
Българска академия на науките
ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 6
1113 София, БЪЛГАРИЯ
tanya.matanova@iefem.bas.bg